

UNESCO Chair of Museology and World Heritage 1994 – 2002

Jan Dolák

PhDr. Jan Dolák, PhD.
Univerzita Komenského v Bratislave
Filozofická fakulta UK
Katedra etnológie a muzeológie
Gondova 2
814 99 Bratislava
email: jan.dolak@uniba.sk

Muzeológia a kultúrne dedičstvo, 2016, 4:1:63-70

UNESCO Chair of Museology and World Heritage 1994 – 2002

The UNESCO Chair of Museology and World Heritage was established at the Masaryk University in Brno in 1994. It commenced its activities in full in 1996 and Vinos Sofka (1928-2016), appointed in March 1995, became the first chairholder. The Chair was focused on the UNESCO transition project that dealt with the documentation of the totalitarian and postcolonial past of many countries in the former Soviet bloc, Latin America and other parts of the world. It was supported by the General conference of UNESCO resolution on Heritage, museum and museology for social, cultural and environmental transition (Transition project) in October 1995 and the Czech Ministry of Education. The institution obtained a good reputation abroad while it remained somewhat controversial at home and it was eventually joined with the UNESCO International Summer School of Museology. In 2002, Vinoš Sofka left Brno and Jan Dolák became the new chairholder.

Key words: UNESCO Chair, museology, heritage, Brno, Vinoš Sofka

Dohodou¹ mezi Masarykovou univerzitou v Brně (MU) a ústředím UNESCO v Paříži v roce 1994 vznikla a od roku 1996 skutečně začala pracovat jako součást rektorátu MU Katedra UNESCO pro muzeologii a světové dědictví - UNESCO Chair of Museology and World Heritage. Byla založena jako jedna z mnoha kateder zakládaných UNESCO na vysokých školách v nejrůznějších sférách zájmů UNESCO. Ta brněnská byla první zaměřenou na otázky muzeologie a dědictví, byla a dosud je jediná v rámci České republiky. V rámci svého poslání měla přinášet a realizovat projekty zaměřené na muzeologii a dědictví. V čele katedry měl stát vedoucí (Chairholder), který by řídil další vědecko-výzkumné pracovníky, kromě vědecké a organizační práce měla katedra mít vlastní studenty apod. Tento příspěvek je pokusem o první komplexnější pohled na vývoj a výsledky tohoto pracoviště.

V závěru roku 1963 byla v Brně založena katedra muzeologie, která si brzy získala značné mezinárodní renomé. Díky tomu zde byla v roce 1986 zřízena Mezinárodní letní škola muzeologie (ISSOM), na které se, ať už jako vyučující nebo jako posluchači, podíleli přední odborníci v celosvětovém měřítku.²

Zřejmě první, kdo přišel s myšlenkou zřídit zvláštní katedru UNESCO, byl zástupce České komise UNESCO Michal Beneš, který na zasedání mezirezortní komise pro ISSOM v roce 1993 konstatoval, že „...jedná se o jedinečnou příležitost k tomu, aby se katedra muzeologie stala katedrou UNESCO, v ČR dosud žádné podobné zařízení neexistuje“. Dále doporučuje,

¹ Viz příloha tohoto příspěvku. Dostupná na: <http://www.phil.muni.cz/unesco/Documents/agreement.doc>. Citováno dne 22. 12. 2015.

² Více o ISSOM: DOLÁK Jan. Mezinárodní letní škola muzeologie 1986 – 1999. In: *Museologica Brunensia* č. 2 (2014), s. 43-46.

jak celou záležitost vyargumentovat v pařížském ústředí.³ Díky úsilí a mezinárodnímu renomé Zbyňka Zbyslava Stránského se tak skutečně stalo.⁴ Od počátku sehrával velmi aktivní roli i Vinoš Sofka,⁵ který se v brněnském prostředí etabloval již krátce před pádem železné opony.

Dohoda⁶ o zřízení UNESCO Chair byla podepsána dne 2. listopadu 1994 při příležitosti oslav 75. výročí založení školy rektorem školy a zástupcem ústředí UNESCO M. A. R. Diasem. Rektorem školy byl dne 3. 3. 1995 jmenován vedoucím Chair (Chairholderem)⁷ V. Sofka, s jehož jménem je historie tohoto pracoviště neodmyslitelně spojena. V. Sofka (1928) se narodil v Československu a na Karlově univerzitě v Praze získal právnické vzdělání. Jako pracovník Archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně se aktivně podílel na přípravě výstavy k 1100. výročí příchodu věrozvěstů Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu. Výstava byla putovní a získala poměrně velký mezinárodní ohlas. V roce 1969 V. Sofka emigroval, usídlil se ve Švédsku, kde také získal občanství a později i čestný doktorát na stockholmské univerzitě. Pracovně byl aktivní především v muzejnictví a stal se členem, později i prezidentem, mezinárodní komise pro muzeologii ICOFOM. Měl zásadní podíl na etablování se odborných časopisů *Museological Working Papers* a především *ICOFOM Study Series*. Jeho renomé v rámci ICOM bylo vždy velké, byl a je oprávněně považován za jednoho z nejlepších prezidentů ICOFOM v celé jeho historii. Na Generální konferenci ICOM ve Vídni v roce 2007 byl zvolen čestným členem ICOM. Po pádu socialismu v roce 1989 zintenzivnil svoje působení v Československu, později v České republice. Vysoký, vitální, charismatický, důstojně působící kmet, přecházející k tykání s každým a všude, očaroval zprvu snad každého. V. Sofka rád zdůrazňoval svoji zcestovalost, kontakty na mezinárodní instituce, jazykovou vybavenost apod. Upozorňoval na svůj antikomunismus, ale nikomu, kdo neemigroval, jeho minulost nevyčítal, což bylo v Česku těsně po revoluci bráno velmi pozitivně. Rychle se etabloval v českém prostředí, někde nacházel tu větší (Česká komise UNESCO, Český výbor ICOM) tu menší (Asociace muzeí a galerií - AMG, nadace Open Society Fund) podporu.

Dne 9. srpna 1995 předal reprezentant stálé delegace ČR při UNESCO sekretariátu této organizace návrhy rezolucí České republiky Generální konferenci UNESCO, která se pak konala v říjnu a listopadu v Paříži. Dvě přijaté rezoluce měly vztah k Masarykově univerzitě. Jedna se týkala zajištění pokračující Mezinárodní letní školy muzeologie (ISSOM) a druhá ustavení projektu nazvaného *Heritage, museum and museology for social, cultural and environmental transition* (dále jen *Transition project – TP*). *Transition project* se pak stal hlavním a můžeme říci skoro jediným programem celé Chair.

V. Sofka totiž v Česku na univerzitách neučil, kromě několika přednášek na ISSOM měl občasná vystoupení na konferencích či seminářích, ale naprostou většinu času trávil mimo republiku, kde propagoval především *Transition project*. Apely V. Sofky na mnoha konferencích po celém světě na nutnost muzejní dokumentace nedávné totalitní (či nedemokratické) minulosti (země bývalého socialistického tábora, postkoloniální země, některé země Latinské Ameriky) byly nepochybně správné a přínosné, koneckonců vycházející ze základních premis brněnské muzeologie, která na dokumentaci současnosti a nedávné minulosti vždy kladla velký důraz. Konkrétní, skutečně hmatatelné výsledky celého TP se mi však nepodařilo zjistit.

³ Archiv Masarykovy univerzity (AMU), rektorát, sign O, karton 10, složka MŠMT 1993. Zápis z mezirezortní komise pro MŠMT, Praha 29. 4. 1993.

⁴ Prorektor Jiří Fukáč píše ve svém materiálu z 18. 10. 1998: "Díky Stránského kontaktům získala MU i UNESCO Chair pro muzeologii." Složka ISSOM – perspektivy. Uloženo na UNESCO Chair (dále jen UCH).

⁵ Dle faxu K. Komárka z 3. 10. 1994 adresovanému Z. Z. Stránskému, jehož přílohou je návrh dohody. Uloženo na UCH.

⁶ Přes veškerou snahu se mi nepodařilo dostat k originálu dohody, ani na rektorátu školy, ani v Archivu Masarykovy univerzity. Přílohy dohody nepublikujeme z důvodů nadměrného rozsahu, ale jejich obsah naprosto nic nemění v argumentační rovině tohoto příspěvku.

⁷ Jmenování, podepsán Eduard Schmidt, rektor – složka Katedra UNESCO. Uloženo na UCH.

Vzhľadom k nerozpracovanosti koncepcie Chair a minimu výsledkú prvotní nadšení z nového pracovíšte rychle upadalo. Jiří Žalman již v roce 1996 píše o „hlubokém nezájmu odborné veřejnosti (muzejníkú a památkářú) o katedru UNESCO“ a „je vinou Masarykovy univerzity, která ji zřizuje i vinou katedry samé, která již déle než rok existuje, že spolupráce s muzejníky a památkáří není prakticky žádná“⁸. Dobrý znalec vnitřních poměrů Pavel Holman v roce 1998 doslova píše, že činnost Chair je „na území ČR nulová“⁹. V samotném závěru byly peníze z Paříže určené pro UNESCO Chair blokovány Českou komisí pro UNESCO, neboť ta neměla důvěru v jejich rozumné upotřebení.¹⁰

Vývoj UNESCO Chair nelze sledovat bez provázanosti na ostatní brněnská muzeologická pracovíšte. Po počáteční spolupráci V. Sofky s vedoucím představitelem brněnské muzeologie Z. Z. Stránským se začaly objevovat jisté vztahové trhliny. Doc. Stránský byl vědec s mezinárodním renomé, který se usilovně snažil dostat obor muzeologie na výsluní, včetně etablování doktorského studia, možnosti habilitace v oboru apod. Naproti tomu V. Sofka byl spíše diplomatem, o žádné tituly neusiloval a jeho snaha o zlepšení české muzeologie, potažmo českého muzejnictví, zůstávala především na proklamativní úrovni. Je zajímavé, že ač V. Sofka je pouze o dva roky mladší než Z. Z. Stránský, byl mnohými považován za „nový vítr“, ba dokonce za „západní vítr“, kdežto Z. Z. Stránský byl vnímán spíše jako potůžista, který s muzeologií, ba dokonce s nějakou „metamuzeologií“¹¹, působí spíše problémy.

Po počátečním rozmachu v polistopadové době (např. habilitace Z. Z. Stránského v roce 1993) se objevovaly stále větší problémy. V roce 1994 akreditační komise v čele s Vilémem Prečanem zamítla doktorské studium muzeologie s odůvodněním, že muzeologie není samostatná věda. Doc. Stránského se nelíbě dotklo, že proti akreditaci hlasoval i tehdejší děkan filozofické fakulty MU, což dal i písemně najevo.¹² V tomtéž materiálu se Z. Z. Stránský celkem nevybíravě staví proti sloučení muzeologie s archeologií. Důležitým rokem byl 1996, kdy proces jmenování Z. Z. Stránského profesorem nejprve hladce prošel vědeckou radou FF MU, ale už ne vědeckou radou univerzity s poukázáním na to, že muzeologie není v nomenklatuře vědních odborů České republiky. Nepomohly ani kladné posudky zahraničních odborníků.¹³ V tomto roce je muzeologie věleňena do nového Ústavu archeologie a muzeologie, kde existuje dodnes.

Nedá se říci, že by Chair trpěla finanční nouzí, většinu zdrojů získávala z ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Např. v roce 1997 podpořilo ministerstvo školství chod UNESCO Chair částkou 700 tis. korun.¹⁴

Za důležitý můžeme považovat rok 1998, kdy v Brně existovaly vlastně 3 muzeologie, prosycené vzájemnými animozitami.¹⁵ Chair vedená V. Sofkou, ISSOM v čele s ředitelem Krasimírem Damjanovem (od 1. ledna 1998) a oddělení na filozofické fakultě v čele s P. Holmanem.¹⁶ Ony animozity můžeme vysledovat nejpозději už v roce 1995, kdy si

⁸ ŽALMAN Jiří. Potřebuje české muzejnictví muzeologii? In: *Muzejní a vlastivědná práce. Časopis Společnosti přátel starožitností*. Národní muzeum Praha, 4/1996. s. 35.

⁹ AMU, Rektorát, AI Nová manipulace karton 39. Návrh dalšího rozvoje muzeologie na MU. Autor P. Holman, 1998.

¹⁰ Mám na mysli 12 000 dolarů, které byly uvolněny až v roce 2003 na konferenci Muzea v procesu transformace, pořádanou UNESCO Chair v Technickém muzeu v Brně

¹¹ Prorektor Fukáč dne 18. 10. 1998 píše: „Čím halasněji je obor proklamován jako „meta-disciplína“, tím větší jsou pochybnosti historiků, zástupců uměnověd apod.“ Složka ISSOM – Perspektivy. Uloženo na UCH.

¹² Argumentace ke věci KM, ISSOM a UNESCO Chair, materiál z února 1995. Autor Z. Z. Stránský. Uloženo na UCH.

¹³ V osobních rozhovorech se mi Z. Z. Stránský nejednou postěžoval, že byl v podezření, že si tyto kladné posudky (např. od B. Delocheho) zaplatil.

¹⁴ Dopis náměstka ministra Ondráčka. Složka ISSOM – finance. Uloženo na UCH.

¹⁵ Výraz P. Šuleře z koncepcie ze dne 14. 10. 1998. Složka Koncepcie Chair a ISSOM. Uloženo na UCH.

¹⁶ V tomto období byl na krátkou dobu P. Holman vystřídán ve funkci vedoucího oddělení Slavomírem Brodesserem.

Z. Z. Stránský stěžuje prorektorovi Jiřímu Šrámkovi na údajně nevhodné Sofkovo chování.¹⁷ Krystalickým dokladem nedobrych vztahů je pak pokus P. Holmana formulovat dlouhodobou perspektivu brněnské muzeologie.¹⁸

Vedení školy, zejména prorektor Jiří Fukač v závěru 90. let, se velmi intenzivně snažilo situaci řešit. J. Fukač požádal o písemná stanoviska významné osoby zainteresované do problému. Písemně zareagovali pouze dva, Petr Šuleř a Krasimír Damjanov. V. Sofka ne. Ředitel Moravského zemského muzea P. Šuleř dává celkový pokles kvality do souvislosti se stále menším podílem doc. Stránského na fungování těchto pracovišť, píše o poklesu prestiže jak letní školy, tak pracoviště na FF, dále píše o neexistenci smysluplné koncepce Chair a překládá konkrétní návrhy na řešení. Vlastní návrhy předkládá i K. Damjanov.

Prorektor Fukač pak vytvořil velmi fundovaný materiál Alternativy komplexního řešení problémů muzeologie.¹⁹ O UNESCO Chair mimo jiné píše, že: „p. Sofka šíří slávu své osoby od Sibíře po Austrálii, ale jiné úkoly evidentně neplní, nedokáže předložit písemnou koncepci své stolice a nemá prokazatelnou vazbu na MU a Brno. Navíc nelze kontrolovat, jak a na kolik se při zmíněných cestách reálně šíří „sláva Brna“, tj. zda honosného titulu UNESCO Chair není spíše využíváno pro prosazení osobních ambicí.“ Jako nezbytné vidí rozhodnutí, zda a na jak omezenou dobu prodloužit p. Sofkovi pobyt v ČR.

Na jednání mezirezortní komise v Toskánském paláci v Praze dne 31. 3. 1999 zástupce Ministerstva kultury a České komise UNESCO M. Beneš konstatoval, že v otázkách světového kulturního dědictví (katedře UNESCO – pozn. JD) „ujel vlak“.²⁰

V nedatovaném dopisu (druhá polovina 1999) J. Fukač píše V. Sofkovi o úkolech, které se měly dělat po celá léta a „...vina za to, že se to nedělalo, padá plně na Stránského a Damjanova“²¹. Dlouhý a osobní mail napsal J. Fukač V. Sofkovi dne 7. 8. 1999, ve kterém mu děkuje za to, že na poslední chvíli zachránil letošní kurz letní školy. Dále chválí spojení ISSOM s Chair ke kterému došlo právě v roce 1999. Chair podle něj dávno měla být fungujícím ústavem a ne „podivným přívěskem rektorátu, za což vděčíme ambicích kolegy Stránského“²². Dále J. Fukač píše, že zdědil Chair a ISSOM v děsivém stavu, že jeho předchůdce soudil, že je to celé na likvidaci a loňská letní škola byla ostuda. Jako hlavní pozitivní kroky vidí v tom, že „Stránský konečně odešel“ a stejně tak Mgr. Damjanov. Prorektor Fukač upozorňuje, že milion korun dotace uvolní, pouze pokud bude Chair mít „přesný plán úkolů, jejichž výstupy budou tady

¹⁷ AMU, rektorát, signatura O, karton 10, složka MŠMT 1995. Dopis Z. Z. Stránského prorektorovi Šrámkovi z 6. 11. 1995. Stránský si stěžuje, že podklady o brněnské muzeologii pro dopis rektora ministru kultury připravoval pouze Sofka, a to s jednoznačným akcentem na Chair, bez informací o ISSOM a katedře muzeologie.

¹⁸ AMU, Rektorát, AI Nová manipulace karton 39. Návrh dalšího rozvoje muzeologie na MU. Autor P. Holman, 1998. Jde o velmi zajímavé stanovisko, s řadou podnětných nápadů, které se však mimořádně ostře vymezuje vůči osobě doc. Stránského, který (dle autora textu) chorobně lže, s jeho jménem je negativně spojována celá brněnská muzeologie a překonání jeho odkazu bude trvat dlouhá léta, Stránský se bál každého jako konkurenta a bere spolupracovníky jako nepřátele, ztotožňuje se s Bohem, nedokázal si vychovat nástupce, podrazy z jeho strany jsou na denním pořádku, nastolil politiku totální destrukce. Trpí stařeckými rozmary, díky Stránskému má v České republice muzeologie pověst nauky o ničem, jeho odchod je třeba provést co nejdříve a definitivně. Názory P. Holmana jsou formulovány těsně po neprodloužení pracovní smlouvy Z. Z. Stránského na MU.

¹⁹ Alternativy komplexního řešení problémů muzeologie, autor J. Fukač, ze dne 18. 10. 1998 – Samostatná složka ISSOM - perspektivy. Uloženo na UCH.

²⁰ Zápis z jednání mezirezortní komise pro ISSOM ze dne 31. 3. 1999. Fascikl 1999, složka ISSOM – obecná korespondence. Uloženo na UCH.

²¹ Nedatovaný dopis prorektora Fukače V. Sofkovi. Složka Archiv Unesco Chair 1. Uloženo na UCH.

²² Mail prorektora Fukače V. Sofkovi 7. 8. 1999. – Složka Archiv Unesco Chair 1. Uloženo na UCH.

v Brně na univerzitě vidět“. Dále Sofkovi vyčítá nekorektní vztah k J. Bajgarové²³ a mluví o Chair jako o ohrožené skořápce.

Situace se však stále zhoršovala, v roce 2000 se poprvé nekonala ani letní škola. Na poradách vedení MU 6. 12. a 19. 12. 2000 bylo rozhodnuto, že Chair bude převedena na FF v zájmu dosažení synergie²⁴. Stav a perspektivy Chair byly projednávány na společném jednání dne 19. 6. 2001.²⁵ Dopisem ze dne 14. června 2002 zástupce UNESCO John Daniel, the Assistant Director- General for Education, informuje rektora J. Zlatušku, že Executive Board UNESCO na svém 161. zasedání rozhodl o zařazení brněnské katedry mezi neaktivní, neboť od založení v roce 1994 pařížské centrum nedostalo přes řadu žádostí a upomínek žádné hlášení o činnosti brněnské Chair.²⁶ Je signifikantní, že zatímco v závěru století najdeme v Brně řadu materiálů svědčících o pokusech muzeologii nějak koncepčně řešit, přechodem všech muzeologických aktivit pod Ústav archeologie a muzeologie se nad jakoukoli koncepcí Katedry UNESCO zcela zavřela voda. Chair tedy přešla od 1. 1. 2001 pod Ústav archeologie a muzeologie, ale zde panovaly přece jen jiné poměry než na rektorátu. Již v roce 2001 bylo rozhodnuto vypsát na místo Chairholdera výběrové řízení. To první, inzerované pouze v brněnském tisku, s termínem odevzdání přihlášek k 8. 2. 2002, bylo zrušeno a tak muselo být vypsáno s termínem 15. 5. druhé řízení, inzerované v celostátním tisku, kterého se sice zúčastnil i V. Sofka, ale favority se jeví dr. Jan Dolák a prof. Jan Bouzek. Děkan školy informuje dopisem ze dne 20. 5. 2002 J. Doláka, že byl doporučen generálnímu sekretáři UNESCO jako vhodný kandidát na místo vedoucího a nastoupí po jeho schválení a až filozofická fakulta obdrží peníze od ministerstva školství.²⁷ Dne 31. 5. byla do Paříže odeslána žádost rektora o souhlas s chairholderem J. Dolákem a co-chairholderem J. Bouzkem. Přijetí tohoto dopisu bylo potvrzeno dopisem J. Daniela ze dne 23. 7. 2002, ve kterém žádá životopisy obou budoucích pracovníků.²⁸ Od 1. 12. 2002 nastupuje do čela pracoviště J. Dolák jako vedoucí a zcela formálně J. Bouzek na poloviční úvazek. Tím se začala v historii Katedry UNESCO psát zcela jiná kapitola.

Závěrem

Hodnocení vývoje UNESCO Chair není jednoduché. Kromě Dohody z roku 1994 vlastně není žádné pozdější stanovisko, zasedání, rozhodnutí apod., ve kterém by zúčastněné strany nějak evaluovaly činnost tohoto pracoviště. Samotná Dohoda vznikala zřejmě velmi narychlo, pod vlivem právě se rodícího Českého výboru UNESCO, v důsledku nebyla a nikdy ani nemohla být dodržována. Všechny zmínky o profesorovi v rámci pracoviště, tedy o profesorovi dle české legislativy, naprosto neodpovídaly realitě. Nikdy zde žádný profesor nepracoval a ani nebyl hledán. Mimořádně problematické je ustanovení Dohody, že Chair bude mít své vlastní studenty. Znamenalo by to, že by na jedné univerzitě vedle muzeologie na filozofické fakultě byla zcela plnohodnotná katedra na rektorátu. V tom případě by překážky plynoucí z akreditačních povinností, titulového krytí apod. byly bývaly nepřekročitelné, a proto také nikdy tento bod Dohody nebyl (ani nechtěl být) naplňován. Realizace závazku UNESCO propagovat brněnskou katedru UNESCO byla naprosto minimální. Při soukromých rozhovorech s pamětníky jsem nabyl dojmu, že celá Chair byla některými účastníky plánována jako „penězovod z Paříže“, což

²³ Dr. Jitka Bajgarová, CSc. pracovala na UNESCO Chair jeden měsíc, a to v červenci 1999. Na UCH je uloženo její značně kritické stanovisko k realizovanému kurzu letní školy a fungování Chair.

²⁴ Dopis rektora Jiřího Zlatušky děkanovi Janu Pavlíkovi z 30. ledna 2001 – obálka archiv ISSOM 2 – složka Konceptce změn ISSOM a Chair. Uloženo na UCH.

²⁵ Mail V.Sofky vedoucímu Ústavu archeologie a muzeologie prof. Z. Měřínskému z 10.5.2001. Obálka Archiv Unesco Chair 1. Uloženo na UCH.

²⁶ Dopis Johna Daniela rektorovi Zlatuškově ze dne 23. 7. 2002 – kopie v držení autora.

²⁷ Dopis č.j. 5582/02 ze dne 20.5.2002 – v osobním vlastnictví autora. Tyto zvláštní podmínky pro nástup do zaměstnání však v inzerovaném výběrovém řízení uvedeny nebyly.

²⁸ Dopis Johna Daniela rektorovi J. Zlatuškově ze dne 23.7.2002 – kopie v osobním vlastnictví autora.

nebylo reálné. Jelikož se jedná o pracoviště zaměřené na muzeologii a dědictví, až s odstupem času, např. podle citačních ohlasů a dalšího vývoje muzeologie v regionu, nabudeme přesnějšího dojmu, jak kvalitní či méně kvalitní vědeckou, organizační a pedagogickou činnost toto pracoviště v jednotlivých etapách svého vývoje realizovalo.

Příloha

DOHODA

o zřízení Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví
při Masarykově univerzitě

Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (dále jen UNESCO),
zastoupená panem Federico Mayorem, generálním ředitelem,

a Masarykova univerzita v Brně (dále jen Univerzita),
zastoupená panem Eduardem Schmidtem, rektorem

se zřetelům k cílům UNESCO stanoveným v jeho statutu a úloze UNESCO podporovat mezinárodní intelektuální spolupráci, vzhledem ke skutečnosti, že jedním z podstatných faktorů napomáhajících rozvoji a prosazování cílů UNESCO je výměna zkušeností a znalostí mezi univerzitami, jakož i mezi univerzitami a jinými vědeckými, výchovně-vzdělávacími a kulturními institucemi, se zřetelem k záměru Univerzity ustanovit Katedru UNESCO pro muzeologii a světové dědictví, vycházející ze zkušenosti mezinárodního projektu UNITWIN jako stimulu pro akademickou mobilitu formou sdružování, vytváření sítí a jiných forem spolupráce, uzavírají tuto dohodu:

1. Univerzita zřídí ve spolupráci s UNESCO Katedru UNESCO pro muzeologii a světové dědictví

2. Posláním Katedry bude prosazovat integrovaný systém výzkumných, vzdělávacích, informačních a dokumentačních aktivit na poli muzeologie a kulturního a přírodního dědictví. Bude sloužit jako nástroj usnadňující sub-regionální a regionální spolupráci mezi předními mezinárodně uznávanými výzkumnými a pedagogickými pracovníky a výzkumnými a pedagogickými pracovníky Univerzity. Při naplňování tohoto cíle se bude postupovat v úzké spolupráci s Katedrou muzeologie při Univerzitě, s Mezinárodní letní školou muzeologie UNESCO a s dalšími příslušnými institucemi tak, aby se posílila přirozená základna pro činnost Katedry UNESCO.

3. Univerzita jmenuje, po konzultaci s UNESCO, vedoucího Katedry, jemuž bude příslušet titul „vedoucí Katedry“ (UNESCO Chairholder) a který bude vybrán dle postupu, dohodnutého mezi UNESCO a Univerzitou.

4. Katedru bude tvořit profesor, vědecko-výzkumní pracovníci a studenti, podléjící se na výukových a výzkumných programech Katedry. Činnost Katedry bude probíhat v anglickém jazyce.

5. Univerzita uzavře s vedoucím Katedry smlouvu na dobu určitou, která stanoví vedoucímu Katedry stejná práva a povinnosti, jaké mají ostatní profesori v tomtéž postavení na Univerzitě. Smlouva stanoví vedoucímu Katedry vyšší mzdy a dalších úhrad, cestovní výdaje, náklady na zařízení bytu a ubytování, zdravotní pojištění.

6. Univerzita zajistí vedoucímu Katedry podmínky a vybavení nezbytné pro jeho akademickou činnost a výzkumné úkoly - tzn. příležitost vyučovat, provádět výzkumnou činnost

a sledovat její průběh, vést disertační práce, zprostředkovat výsledky vědecko-výzkumné práce atd.

7. UNESCO zajistí propagaci výsledků činnosti Katedry a zprostředkuje využití potencionálních konkrétních výstupů činnosti Katedry na regionální a mezinárodní úrovni. UNESCO poskytne finanční příspěvek na zahájení projektu. Tento příspěvek bude předmětem zvláštní dohody. UNESCO také poskytne Univerzitě součinnost při zajišťování mimorozpočtových zdrojů na pokračování projektu.

8. Po uplynutí smlouvy vedoucího Katedry předloží Univerzita zprávu UNESCO. Po jejím schválení může UNESCO šířit zprávu v rámci světové akademické obce.

9. UNESCO usnadní účast Univerzity na svých programech a aktivitách se zřetelem na podporu mezinárodní vědecké spolupráce v oblasti muzeologie a světového dědictví. UNESCO bude také systematicky podporovat výměnu informací a dokumentace, jakož i výměnné pobyty profesorů, vědecko-výzkumných pracovníků, řídicích pracovníků a studentů Univerzity v rámci projektu partnerství mezi univerzitami (UNITWIN).

10. V rámci výše uvedeného projektu bude UNESCO vyvíjet úsilí k zapojení Univerzity do činnosti různých meziuniverzitních a jiných vědeckých, vzdělávacích a kulturních sítí, na kterých se podílí. Činnost Katedry by se měla zvláště zaměřit na instituce zabývající se výukou, vědecko-výzkumnou, dokumentační a publikační činností v oblasti muzeologie, muzeí a dědictví. V příloze 3 této Dohody jsou vyjmenovány instituce a organizace, mající k datu zřízení Katedry zájem o zahájení spolupráce na partnerské úrovni. UNESCO i Univerzita budou tyto snahy podporovat.

11. V souladu s ustanovením této Dohody bude Univerzita hradit veškeré výdaje, spojené s realizací činnosti Katedry UNESCO.

12. Ani Univerzita, ani kterýkoliv z jejích pracovníků, zaměstnaných na realizaci aktivit Katedry UNESCO, nebudou považováni za zmocněnce, zástupce nebo pracovníky UNESCO, ani nebudou používat žádných výhod, imunity, odměn nebo náhrad, pokud tak není jasně stanoveno v této Dohodě. Nadto nejsou zmocněni zavazovat UNESCO k žádným výdajům jakéhokoliv druhu ani k jakémukoliv jinému závazku.

13. Veškerá opatření, která Univerzita považuje za nezbytná, aby se zabezpečila proti ztrátám, poškození či škodám, které by mohly nastat v souvislosti s těmito aktivitami, jsou plně v její kompetenci.

14. Veškeré spory, k nimž dojde ve spojitosti s prováděním této Dohody nebo při její interpretaci, budou řešeny v první řadě vzájemnou dohodou. Pokud však ve lhůtě šesti měsíců od data vzniku sporu nebude dosaženo narovnáni smíří cestou, nebo pokud i před uplynutím této lhůty UNESCO písemně potvrdí, že dle jeho mínění neexistuje žádná reálná možnost, aby strany dosáhly smíří dohody, má kterákoliv ze stran právo předložit spor arbitrovi, na kterém se strany dohodnou. Nepodaří-li se dosáhnout dohody o arbitrovi, bude tento určen předsedou instančního soudu (Tribunal de grande instance) v Paříži na žádost té strany, která o to požádá jako první.

Arbitrážní jednání se bude konat v Paříži a bude se řídit pravidly a postupy, které stanoví arbitr. Výše nákladů arbitrážního jednání bude stanovena arbitrem s přihlédnutím k platným sazbám, užívaným při podobných arbitrážích Mezinárodní obchodní komorou (International Chamber of Commerce); tyto náklady mohou být rozděleny rovnoměrně mezi obě strany nebo dány k úhradě jedné z nich. Vynesený rozsudek je konečný, nezvratný a bez možnosti odvolání.

15. Tato Dohoda vstupuje v platnost dnem podpisu oběma stranami. Jakékoliv dodatky, změny či doplnění musí být učiněny písemně a potvrzeny oběma stranami, přičemž se pak stávají nedílnou součástí dohody. Dohodu může vypovědět kterákoliv ze stran, a to formou písemné výpovědi druhé straně ve lhůtě 60 dní před zamýšleným dnem ukončení platnosti Dohody.

16. Tato Dohoda je vyhotovena ve dvou výtiscích s platností originálu, přičemž každé ze stran náleží jeden výtisk.

Součástí Dohody jsou tři přílohy:

Příloha č. 1: Rámcový program činnosti Katedry UNESCO

Příloha č. 2: Návrh na jmenování vedoucího Katedry UNESCO

Příloha č. 3: Seznam univerzit, muzeí atd., které mají zájem o navázání spolupráce s Katedrou UNESCO

Tyto přílohy tvoří nedílnou součást Dohody.

Za Organizaci spojených národů
pro výchovu, vědu a kulturu

Federico Mayor
Generální ředitel

Paříž, listopad 1994

Za Masarykovu univerzitu

Eduard Schmidt
Rektor

Brno, listopad 1994

Seznam pramenů a literatury (Sources)

Archivní prameny

Archiv Masarykovy univerzity (AMU), Rektorát

Literatura

DOLÁK Jan. Mezinárodní letní škola muzeologie 1986 – 1999. In: *Museologica Brunensia* č. 2 (2014), s. 43-46. ISSN 1805-4722

KAČÍREK, Luboš – RAGAČ, Radoslav – TIŠLIAR, Pavol. *Múzeum a historické vedy : Vysokoškolská učebnica*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, 2013. - 285 s. ISBN 978-83-7490-585-5

KAČÍREK, Luboš – TIŠLIAR, Pavol. Múzejné výstavníctvo na Slovensku v súčasnosti. In: *Museologica Brunensia*, roč. 4, 2/2015, s. 42-47. ISSN 1805-4722

ŽALMAN Jiří. Potřebuje české muzejnictví muzeologii? In: *Muzejní a vlastivědná práce*. Časopis Společnosti přátel starožitností. Národní muzeum Praha, 4/1996. s. 35. ISSN 1803-0386

<http://www.phil.muni.cz/unesco/Documents/agreement>